

Posudek disertační práce Mgr. Pavla Burdy

„The role of transcription factors PU.1 and GATA-1 during leukemia differentiation“

Disertační práce Mgr. Pavla Burdy je napsána na základě dvou tzv. prvoautorových článků – jedné publikace s experimentálními výsledky a přehledném článku zaměřeném na vzájemné působení transkripčních faktorů PU.1 a GATA-1. Oba články byly publikovány v kvalitních mezinárodních vědeckých časopisech.

Jako experimentální systém autor disertace použil myši leukemické buňky MEL produkující fúzní proteiny složené z transkripčního faktoru PU.1 (nebo GATA-1) a domény lidského estrogenového receptoru vázající ligand. Přidáním estradiolu do kultivačního média dochází k uvolnění fúzního proteinu (pojmenovaného PUER nebo GER) z cytoplasmy do jádra buněk a aktivaci „programu“ řízeného daným transkripčním faktorem. P. Burda pak pomocí tzv. expresního profilování identifikoval změny v buňkách MEL iniciované příslušným transgenem. Na vybraných genech - „zástupcích“ lymfoidní nebo erytroidní diferenciace leukemických buněk - se pak pokusil vysvětlit mechanismus vzájemného působení výše uvedených faktorů.

Práce je členěna „klasickým“ způsobem na literární úvod, metody, výsledky, diskusi a závěr. Text je psán dobrou angličtinou, nicméně po formální stránce mu lze vytknout řadu nedostatků, které značně ovlivňují srozumitelnost textu při „prvním čtení“, a to zejména pokud čtenář není s problematikou uvedenou v disertaci již obeznámen.

Níže uvádím několik příkladů formálních chyb, které jsem v textu disertace nalezl:

(a) P. Burda si patrně neujasnil, jakým způsobem se ve vědeckém textu používají zkratky. Ty se v textu objevují značně nahodile bez předem daných pravidel. Autor disertace nerespektuje zvyklost, že při prvním použití se daný termín uvede v plné podobě s příslušnou zkratkou v závorce. Zkratky opakovaně užívané by pak měly být uvedeny v seznamu zkratek v úvodu textu. Nejčastější chyby: (a1) Nejprve je použit zkrácený název (např. genu, proteinu), který je vysvětlen (i s příslušnou zkratkou v závorce) až o řadu stránek dále. Například název genu NFE2 je použit poprvé na straně 19 (v následující větě je uvedena jiná „varianta“ názvu: NF-E2), plný název i se zkratkou v závorce na straně 41; zkratka FOG-1 je užita na straně 25, plné jméno genu je uvedeno na straně 42; písmeno „E“ v obrázcích indikuje kultivaci buněk s estradiolem – první „výskyt“ jsem zaznamenal již v obrázku 1 na str. 50, symbol je vysvětlen až v legendě obrázku 4 na straně 60; zkratky PUER a GER jsou opakovaně použity ve specifických cílech a metodách (str. 44 respektive 45), termín PUER je pak vysvětlen ve výsledcích (str. 49). Objasnění termínu GER je v podstatě omezeno na seznam zkratek, i když uznávám, že většina důvtipnějších čtenářů si význam této zkratky sama odvodí. (a2) Termín je nejprve používán v nezkrácené podobě a příslušná zkratka „se objeví“ (a je dále používána) až při dalším použití nezkráceného

termínu na jiné místě textu: str 16 – „....upstream of the PU.1 transcription start site in mouse...“, str. 56 – „....10 kb downstream, relative to transcription start site (TSS)...“. (a3) Stejná zkratka je použita pro různé (i když příbuzné) termíny: str. 46 - „....quantitative real-time PCR (qPCR)...“; str. 49 - „....quantitative reverse transcription polymerase reaction (qPCR)...“. (a4) Pro retinoblastomový protein jsou nezávisle používány dvě různé zkratky: RB (str. 19) nebo pRb (str. 22). (a5) Některé zkratky nejsou vůbec vysvětleny: ChIP-chip, HMBA; a naopak některé zkratky jsou vysvětlovány opakováně: např standard error (SE). (a6) Někde je nejprve uvedena zkratka a teprve za ní nezkrácený výraz: str. 15 - „.... URE, upstream regulatory element...“. (a7) Symbol označující genotyp myši je uváděn ve dvou různých formátech např.: str. 16: *PU.1*-/-; ale na str. 28: *Satb1*^{-/-}.

Další drobné nepřesnosti a nedostatky:

- (b) Časté používání přenesených výrazů, a to bez uvozovek např.: signature (ve smyslu skupina genů, regulovaných daným transkripčním faktorem); leukemic blockade (hromadění nediferencovaných buněk u různých typů leukémií); primary determinants (transkripční faktory rozhodující o osudu buňky).
- (c) Doména PEST není protein interakční doména (uvedeno na str. 14), ale sekvence ovlivňující stabilitu proteinu.
- (d) Protein p21 není kinázou aktivovanou cykliny (CDK; str. 39), ale inhibitorem komplexu cyklin/CDK (správná funkce p21 je zmíněna v diskusi, str. 68).
- (e) V textu je použita řada anglických termínů, které se v běžné „vědecké“ angličtině v daném kontextu nepoužívají. Např. str. 44: „...to determine specific changes in chromatin structure near PU.1 target genes...“ příslovce „near“, které má patrně naznačovat, že analýza byla provedena v transkribovaných oblastech genů a jejich regulačních oblastech je nevhodné - autor uvádí tento výraz na řadě míst disertace; str. 70: „...ChIP performed at relatively large portion of the *Zfpml* gene...“. Co je „relativně velká část genu *Zfpml*? Tento typ „přibližných“ termínů spolehlivě vyvolá kritiku většiny oponentů.
- (f) Koncentrace estradiolu (10^{-7} M) je opakovaně uváděna pouze jako číslo (10^{-7}) bez příslušné jednotky (tj. molarity, symbol „M“; str. 65, 75 atd.).
- (g) V části úvodu popisující strukturu chromatinu (str. 32 a 33) není ani jedna citace zdrojového článku.

Poznámky k metodické části:

- (h) RNA byla patrně izolována modifikovanou metodou s použitím reagencie TRIZOL a nikoliv modifikovanou reagencí jak je uvedeno v metodách (str. 45).
- (i) Popis chromatinové precipitace (ChIP) je zcela „vágní“: „...Subsequently, cells were lysed by a set of lysis buffers....nuclei were resuspended in 2 ml of low-salt buffer...“ (str. 46). Pokud není uvedeno složení pufrů, postup by měl minimálně obsahovat citaci článku, kde je metoda podrobně popsána.

- (j) V metodách v podstatě chybí postup kvantitativní RT-PCR (qRT-PCR) ačkoliv se na tento postup autor odkazuje, a to v několika legendách k obrázkům.
- (k) Nejsou uvedeny sekvence primerů použitých pro qRT-PCR a ChIP.

K vlastnímu obsahu disertace mám tyto dotazy a komentáře:

- (1) Prvý cíl disertace (str. 41): „To define novel concepts of cellular reprogramming by manipulating gene expression using differentiation therapy in hematopoietic malignancies especially acute leukemia“ se jeví natolik vzdálený od vlastního obsahu disertace (téma není v podstatě ani součástí diskuse), že je možné ho z textu zcela vyjmout.
- (2) Diskuse nemá charakter diskuse. Spíše se jedná o stručné shrnutí výsledků a úvodu.
- (3) Pokud aktivace transgenních proteinů PUEA a GER indukuje proliferační blok buněk MEL, jak je možné připravit stabilní linii těchto buněk konstitutivně exprimujících cDNA kódující gen PU.1 (Results, str. 49)?
- (4) Je exprese transgenu PUEA v buňkách MEL srovnatelná s hladinou produkce endogenního genu PU.1?
- (5) Pokud je tato exprese mnohonásobně vyšší, je model transgenních MEL buněk relevantní vzhledem ke studiu lidských leukémií?
- (6) Pro represi transkripce zprostředkovanou faktorem PU.1 je potřebný retinoblastomový protein (RB). Byly sledovány mutace v tomto genu v různých typech leukémií? Mají leukémie po ztrátě RB určitý (typický) fenotyp?
- (7) Změny exprese genů v buňkách MEL byly sledovány ve dvouhodinových intervalech po aktivaci transgenních proteinů. Je z takto podrobného pokusu možné učinit závěr o „vlnách“ exprese různých skupin genů souvisejících s diferenciací leukemických buněk (např. exprese genu *Mpo* byla zvýšena pouze dočasně a po 16 hodinách od zahájení aktivace opět poklesla; obr. 1, str. 50).
- (8) Co bylo kritériem pro zařazení genu do skupiny pro tzv. erythroid program (obr. 1, str. 50; obr. 3, str. 54 atd.)? Z obrázku 3 (str. 54) je patrné, že ne všechny tyto „erytroidní“ geny byly inhibovány faktorem PU.1. O jaké geny se jednalo?
- (9) Změny v úrovni exprese genů byly zjištěny čipovou analýzou. U kolika genů byla úroveň exprese ověřena pomocí qRT-PCR? Které geny byly maximálně aktivovány a které naopak inhibovány? Z výsledků je zřejmé, že v některých případech se jednalo až o stonásobně zvýšenou expresi nebo více než destinásobné snížení úrovně produkce příslušné mRNA.
- (10) Pro tzv. reportérové testy byl použit vektor pGL3 basic od firmy Promega. Tento vektor obsahuje pouze reportérový gen (luciferázu) bez promotoru. Jak autor práce zajistil expresi luciferázy, a to pouze prostřednictvím enhancerových elementů (sekvenčních motivů), které se nachází stovky až tisíce bazí od transkripčních počátků studovaných genů a patrně tak neobsahují sekvenci tzv. minimálního promotoru?
- (11) Výsledky luciferázových reportérových testů jsou prezentovány bez normalizace. Byla vnitřní normalizace těchto testů prováděna? Pokud ano, jakým způsobem?

Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i.

(12) Základním důkazem „přítomnosti“ dvou transkripčních faktorů na též úseku DNA je tzv. sekvenční ChIP s použitím protilátek specificky reagujících s danými faktory. Provedl autor disertace sekvenční ChIP s protilátkami proti proteinům PU.1 a GATA-1?

Závěr:

Celkově hodnotím - i přes drobné formální a obsahové nedostatky - disertační práci Mgr. Pavla Burdy jako velmi dobrou a doporučuji ji k obhajobě ve studijním programu fyziologie a patofyziologie člověka. Autorovi pak přeji mnoho úspěchů pracovních i životních.

V Praze dne 20.12. 2010

RNDr. Vladimír Kořínek, CSc.

Oddělení buněčné a vývojové biologie

Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i.

Prof. MUDr. Jaroslav Pokorný, DrSc.
předseda oborové rady
studijní program fyziologie a patofyziologie člověka